

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 21.6.2007
KOM(2007) 349 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

**2007 m. metinė Europos bendrijos vystymosi politikos ir išorės pagalbos įgyvendinimo
2006 m. ataskaita**

{SEK(2007) 840}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI IR EUROPOS PARLAMENTUI

2007 m. metinė Europos bendrijos vystymosi politikos ir išorės pagalbos įgyvendinimo 2006 m. ataskaita

TURINYS

1.	Ižanga	3
2.	Geresnis vystymosi politikos pagrindas: politikos darna.....	3
3.	Geresnis regioninių strategijų pagrindas	4
4.	Geresnis išorės pagalbos pagrindas: reguliavimo paprastinimas ir išaiškinimas	5
5.	Geresnis pagrindas dirbti kartu: pagalbos veiksmingumas.....	7
6.	Rezultatai.....	9

1. IŽANGA

Europos Sąjunga ir toliau yra didžiausia vystymosi pagalbos teikėja pasaulyje – ji suteikė 46,9 mlrd. EUR, t. y. 56,67 % visos 2006 m. EBPO praneštos oficialios vystymosi pagalbos (OVP). 2006 m. Europos Komisijos administruojama išorės pagalba siekė apie 12,1 mlrd. EUR naujų įsipareigojimų, iš kurių 9,8 mlrd. EUR pagalba klasifikuojama kaip OVP. Pagalba buvo suteikta daugiau nei 160 šalių.

2006-aisiais ES iš esmės pertvarkė savo santykių su likusiu pasauliu organizavimą. Pirma, ES užtikrino, kad besivystančias šalis veikianti politika remtų vystymosi tikslus; antra, priėmė jos svarbiausiais prioritetais paremtas regionines strategijas; trečia, supaprastino įvairias priemones, sudarančias teisinį pagrindą išorės pagalbos teikimui; ketvirta, įgyvendino priemones, skirtas glaudžiau bendradarbiauti su šalimis partnerėmis ir kitais veikėjais, prisidedančiais prie vystymosi skatinimo, siekiant padidinti pagalbos veiksmingumą; penkta, pagerino rezultatų įvertinimo ir mokymosi iš patirties būdus.

Šioje apžvalgoje siekiama išdėstyti svarbiausius kiekvieno iš šių pokyčių elementus.

2. GERESNIS VYSTYMO SI POLITIKOS PAGRINDAS: POLITIKOS DARNA

Nuo Europos konsensuso dėl vystymosi priėmimo 2005 m. gruodžio mėn. Komisija vis daugiau dėmesio skyrė kitų nei vystymosi politika politikos sričių, kaip antai: prekybos, žemės ūkio, aplinkos, saugumo, migracijos, globalizacijos socialinės dimensijos, užimtumo ir deramo darbo bei tarptautinio mokslinio bendradarbiavimo, įskaitant tyrimus sveikatos srityje, indėliui siekiant Tūkstantmečio vystymosi tikslų (TVT).

Daugelis sutinka, kad neįmanoma pasiekti gerų rezultatų vien vystymosi politika – didelį poveikį gali turėti ir kitos politikos sritys. ES tikslas – maksimaliai padidinti teigiamą savo politikos poveikį besivystančioms šalims, tuo pačiu sumažinant jos neigiamą poveikį.

ES Tarybai pirmininkaujančios šalies postūmiu parengta 2006–2007 m. vystymosi politikos darnos (VPD) nenutrūkstama darbo programa, skirta bendriems veiklos prioritetams nustatyti. 2006 m. spalio mėn. Taryba priėmė išvadas tiek dėl pirmininkaujančios šalies VPD nenutrūkstamos darbo programos, tiek dėl vystymosi klausimų įtraukimo į Tarybos sprendimų priėmimo procesą. Komisija padarė pažangą įvairiose srityse, įskaitant prekybą, visų pirmą derybose dėl Ekonominės partnerystės susitarimų su AKR šalimis, kuriais siekiama skatinti prekybą ir regioninę integraciją kaip ilgalaikio vystymosi pagrindą. Kitas geras pavyzdys – Europos ir besivystančių šalių partnerystė klinikinių bandymų srityje, siekiant kovoti su užkrečiamosiomis ligomis, susijusiomis su skurdu.

Didelė pažanga, remiantis ES strategija Afrikai, taip pat padaryta migracijos srityje¹ (šiuo tikslu pradėta 380 mln. EUR vertės Teminė migracijos programa 2007–2013 m.), taip pat saugumo srityje, remiant saugumo sektoriaus reformą šalyse partnerėse. Migracija yra sritis, kurioje politikos darna ypač svarbi. Išsamių bendradarbiavimo susitarimų pagrindu ES su įvairiomis pasaulio šalimis ir regionais išplėtojo dialogą su migracija susijusiais klausimais.

¹ ES strategija Afrikai: Europos ir Afrikos paktas Afrikos vystymuisi spartinti. COM(2005) 489 galutinis.

Vienas tokio dialogo pavyzdžių – Europos kaimynystės politika. Taip pat plėtojamas dialogas su partneriais Afrikoje, Azijoje, Lotynų Amerikoje ir Karibų jūros šalyse².

Paprastai dialogu sprendžiami įvairūs klausimai, pavyzdžiui, migracijos ir vystymosi ryšys, kova su nelegalia migracija ir prekyba žmonėmis, pabėgėlių padėties poveikis vystymuisi ir bendros pastangos geriau spręsti ekonominės migracijos problemą. Galimas dialogo rezultatas – ES pagalba, siekiant padėti šalims partnerėms stiprinti gebėjimą kontroliuoti migracijos srautus ir padidinti teigiamas migracijos ir vystymosi sąsajas.

Siekiant darnos taip pat nuolat keliama žmogaus teisių ir gero valdymo klausimai. Pavyzdžiui, 2006 m. organizuota 13 ES rinkimų stebėjimo misijų, kuriose dalyvavo apie 1400 ES stebėtojų. Šios misijos sumažino sukčiavimo, manipuliavimo ir bauginimo galimybes. Jos padidino skaidrumą ir visuomenės pasitikėjimą rinkimų procesu ir taip prisidėjo prie demokratijos ir valdymo stiprinimo. Kai kuriais atvejais, pavyzdžiui, Kongo Demokratinėje Respublikoje (KDR), misijos prisidėjo prie konfliktų prevencijos. Svarbiausia kada nors išsiųsta ES misija (300 stebėtojų) liepos ir lapkričio mėn. stebėjo du rinkimų turus šioje šalyje. Šie rinkimai leido grįžti prie pilietinės taikos ir atkurti valdymą bei sudarė sąlygas tvariam KDR vystymuisi ir viso Didžiųjų Ežerų regiono stabilizavimui.

Valdymo srityje Komisija pasiūlė naują strategiją – „Valdymas Europos konsensuse dėl vystymosi politikos“³. Ji grindžiama esminiu 1994–2004 m. laikotarpį apimančiu vertinimu. Jame teigiama, kad ES teisingai pasirinko, valdymui skyrusi svarbiausią vaidmenį politinėje ir bendradarbiavimo darbotvarkėje, o Komisija padarė didelę pažangą nustatydamas, kaip veiksmingiausiai siekti tvarių teigiamų pokyčių. Komisija taip pat pabrėžia, kad svarbu skatinti gerą valdymą tokiose srityse kaip mokesčiai, finansai, teismų sistema ir bendradarbiavimas mokslo srityje.

Apskritai darnai vaidina esminį vaidmenį įgyvendinant ES išorės pagalbos politiką. Dirbdama su šalimis partnerėmis Komisija imasi trejopo vaidmens – politikos veikėjos, vystymo agentūros ir pagalbos teikėjų administratorės, ir nuolat sprendžia, kaip veiksmingiausiai šiuos tris vaidmenis sujungti.

3. GERESNIS REGIONINIŲ STRATEGIJŲ PAGRINDAS

Remdamasi Konsensusu Komisija taip pat siekia užtikrinti, kad jame nustatyti tikslai ir principai būtų įtraukti į regiono lygmens veiksmų strategijas.

Konkrečiai pirmą kartą Konsensusas pritaikytas ES strategijoje Afrikai; tai taip pat pirmoji integruota Europos politikos sistema ES ir valstybių narių politikos bei priemonių koordinavimui ir darnai pagerinti. ES Afrikai skiriamą didelį dėmesį rodo šios strategijos įgyvendinimas ir ES išipareigojimas parengti Bendrą ES ir Afrikos strategiją, kuri turėtų būti priimta antrajame ES ir Afrikos aukščiausiojo lygio susitikime Lisabonoje antrąjį 2007 m. pusmetį. Tą taip pat rodo bendra Europos Komisijos ir Afrikos Sąjungos Komisijos darbo sesija, kurioje Europos Komisijos pirmininko José Manuel Barroso vadovaujama Europos Komisijos narių grupė susitiko su Afrikos Sąjungos Komisija jos būstinėje Adis Abeboje.

² Tuo pat metu vyksta kitas dialogas su AKR (Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno) šalių grupe.
³ COM(2006)421, 2006 8 30.

Siekiant nuoseklumo traktuojant pasaulio šalis, tuo pačiu pripažįstant diferencijavimo poreikį, Europos Sąjungos santykių su kitais regionais strategijos taip pat buvo grindžiamos Konsensusu. 2006-aisiais veiksmingai plėtotą strateginę ES ir Lotynų Amerikos partnerystę, kurios pagrindiniai du bendradarbiavimo prioritetai – didinti socialinę sanglaudą ir skatinti regioninę integraciją.

ES taip pat rengia strateginį ES ir Azijos santykių pagrindą, grindžiamą tvirtesniu politiniu dialogu, prekybos plėtimu ir tvaraus lygmens vystomuoju bendradarbiavimu. ES santykiai su dviem pagrindinėmis regiono šalimis – Kinija ir Indija – plėtojami strateginės partnerystės pagrindu. Partnerystė su šiomis šalimis yra išsami – ji apima tiek ekonominį bendradarbiavimą, tiek politinius aspektus.

Europos kaimynystės politika (EKP) taip pat įgavo pagreitį. EKP yra vienas svarbiausių ES išorės santykių prioritetų. Šia politika ES siekia skatinti gerą valdymą ir ekonominį vystymąsi šalia jos esančiuose regionuose. Per aštuoniolika pirmųjų jos įgyvendinimo mėnesių Politika suteikė tvirtą pagrindą Sąjungos ryšiams su kaimynėmis stiprinti. 2006 m. gruodžio 4 d. Komisija priėmė naujus pasiūlymus dar labiau stiprinti ir plėtoti EKP. Juose numatoma šalims partnerėms suteikti geresnes prekybos ir investavimo galimybes, pagerinti sąlygas žmonių kontaktams ir teisėtoms trumpalaikėms kelionėms, aktyviau spręsti „išsaldytus“ konfliktus ir atverti daugiau galimybių finansavimo mobilizavimui.

Plėtos politika ir Stabilizacijos bei asociacijos procesu ES padeda šalims, kurios ateityje gali įstoti į ES, palaipsniui integruotis į Sąjungą. 2006 m. ši politika apėmė Bulgariją, Rumuniją, Vakarų Balkanų šalis ir Turkiją. Bulgarija ir Rumunija į Europos Sąjungą įstojo 2007 m. sausio 1 d. Vyko stojimo derybos su Kroatija ir Turkija, o kitos Vakarų Balkanų šalys pasistūmėjo įgyvendindamos Stabilizacijos ir asociacijos procese nustatytus planus. 2006 m. Komisija ryžtingai sustiprino ES politiką ir priemones Vakarų Balkanuose, visų pirma darydama narystės ES perspektyvą labiau apčiuopiamą šio regiono piliečiams.

4. GERESNIS IŠORĖS PAGALBOS PAGRINDAS: REGULIAVIMO PAPRASTINIMAS IR IŠAIŠKINIMAS

Išorės pagalbos politika įtraukiama į naujų priemonių, kuriomis iš esmės keičiama ES išorės bendradarbiavimo struktūra, rengimą. Šios naujos priemonės, nustatančios supaprastintą pagrindą pagalbos teikimui 2007–2013 m., parengtos 2006 m. Jos teikia nuoseklų pagrindą veiksams ir susieja aiškius politikos tikslus su procedūromis bei priemonėmis jiems pasiekti. Esamus geografinius ir teminius reglamentus keičia devynios finansavimo priemonės.

Šešiomis priemonėmis remiama politika, orientuota į geografines arba temines sritis:

- Pasirengimo narystei pagalbos priemonė (PNPP);
- Europos kaimynystės ir partnerystės priemonė (EKPP);
- Vystomojo bendradarbiavimo priemonė (VBP);
- Bendradarbiavimo su pramoninėmis šalimis priemonė (BPŠP);
- Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonė (EDŽTRP);

- Bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje priemonė (BBSSP).

Krizėms spręsti naudojamos šios priemonės:

- Stabilumo priemonė (SP);
- esama humanitarinės pagalbos priemonė, į kurią pagal naująją finansinę perspektyvą bus įtraukta neatidėliotina pagalba maistu;
- makrofinansinės pagalbos priemonės.

Bendradarbiavimas bus įgyvendinamas pagal šalių, regionų ir teminius strategijos dokumentus ir daugiametes orientacines programas bei metines veiksmų programas, kurioms taikoma nauja demokratinės priežiūros procedūra, nustatyta tarpinstituciniu susitarimu. Pagal šios procedūros nuostatas Komisija privalo reguliariai informuoti Europos Parlamentą ir Tarybą ir su jais konsultuotis, išsiųsdama strategijos dokumentų projektus. Komisija įsipareigojo nuolat palaikyti dialogą su Europos Parlamentu dėl šių strategijos dokumentų ir, jas įgyvendindama, deramai atsižvelgti į Europos Parlamento poziciją.

Vystomojo bendradarbiavimo priemonės (VBP) turimos lėšos siekia 10,1 mlrd. EUR besivystančioms Lotynų Amerikos, Azijos ir Artimųjų Rytų šalims bei Pietų Afrikai. Be bendradarbiavimo geografiniu pagrindu VBP taip pat apima temines programas, kurios keičia esamus teminius reglamentus.

2006 m. sausio mėn. Komisija priėmė Komunikatą „*Investavimas į žmones*“⁴ dėl Žmogaus ir socialinės raidos teminės programos. Iš VBP šiai programai bus skirta kiek daugiau nei 1 mlrd. EUR veiksmams srityse, tiesiogiai susijusiuose su žmonių gyvenimo standartais ir gerove, remti, daugiausiai dėmesio skiriant skurdžiausioms ir mažiausiai išsivysčiusioms šalims bei nepalankiausiose sąlygose esančioms visuomenės grupėms. Šiuo pagrindu parengta strategija veiksmams pagal keturis pagrindinius ramsčius – „gera sveikata visiems“, „švietimas, žinios ir įgūdžiai“, „lyčių lygybė“ ir „kiti žmogaus ir socialinės raidos aspektai“ (įskaitant socialinę sanglaudą, užimtumą, deramą darbą, vaikus ir jaunimą bei kultūrą) – remti. Tai geras Komisijos skatinamo integruoto požiūrio pavyzdys.

Vaikų ir jaunimo apsauga bei vaikų ir jaunimo įtraukimo į vystymosi procesą skatinimas – tai prioritetinės sritys, kurias turi būti siekiama spręsti VBP temine programa „Investavimas į žmones“ bei naująja priemone demokratijai ir žmonių teisėms skatinti. Kol nebuvo pradėta naudoti supaprastintų priemonių, Komisija taikė apie 75 skirtingas priemones, susijusias su vaikams skirta politika ir programomis tiek ES viduje, tiek už jos ribų. Siekdama pagerinti darną, maksimaliai padidinti sinergijos galimybes, ištirti trūkumus ir padidinti priemonės bendrą poveikį gerinant vaikų teises, Komisija 2006 m. liepos 4 d. priėmė Komunikatą „*Vaiko teisių strategijos link*“.

Komunikate apibrėžiamas ilgalaikis ir išsamus procesas, didinantis vaikams skirtų ES veiksmų poveikį. Jame taip pat siūlomi nauji mechanizmai vidaus koordinavimui ir konsultavimuisi (pavyzdžiui, Europos vaiko teisių forumas) užtikrinti ir pateikiamos rekomendacijos dėl veiksmingo pačių vaikų dalyvavimo. Vienas iš šio komunikato tikslų – Vystomojo bendradarbiavimo priemonėje parengti vaikams skirtą veiksmų planą.

⁴ COM(2006) 18 galutinis, 2006 1 25.

2007–2013 m. Europos kaimynystės ir partnerystės priemonės biudžetas Kaimynystės programos apimamoms šalims – apie 12 mlrd. EUR, t. y. realiais dydžiais 32 % didesnis nei ankstesniojo biudžeto laikotarpiu. Siekdama maksimaliai padidinti šio ES finansavimo poveikį, Komisija pasiūlė, kaip EKPP dalį, sukurti du naujus mechanizmus:

- Kaimynystės investicijų fondą, kuriame dalyvauti bus kviečiamos ir valstybės narės ir kuris bus naudojamas papildomam finansavimui iš Europos investicijų banko, Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko bei kitų plėtros bankų gauti. Įnašas iš biudžeto sieks 700 mln. EUR. Manoma, kad šis fondas galėtų skatinti skolinti kelis kartus už subsidijas didesnes sumas. Jeigu valstybių narių įnašas atitiktų Komisijos įnašą, Fondas galėtų sukaupti dideles sumas paskoloms lengvatinėmis sąlygomis;
- 300 mln. EUR valdymo priemonę papildomai paramai šalia įprastų šalių skiriamų sumų teikti, siekiant įvertinti didžiausią pažangą įgyvendinant savo veiksmų planus padariusių šalių partnerių darbą ir jas paremti.

EKPP taip pat apima specialų tarpvalstybinį bendradarbiavimą, bendrai finansuojamą su Europos regioninės plėtros fondu. Parengtos naujos nuostatos anksčiau pasitaikydavusiems trūkumams spręsti, kad tokio pobūdžio bendradarbiavimas būtų lengvesnis ir veiksmingesnis.

Planavimas Azijos, Lotynų Amerikos ir kaimyninėms šalims buvo beveik baigtas ir, remiantis politiniu susitarimu dėl priemonių, pradėtas neformalus institucijų dialogas dėl EKPP ir VBP strategijų projektų, kad pagalbos teikimas 2007 m. sulėtėtų kuo mažiau. Formaliai įsigaliojus visoms priemonėms dialogas dėl šių strategijų tęsis ir 2007 m., o jų demokratinę priežiūrą vykdys Europos Parlamentas. Sausio mėn. patvirtintas išsamių komunikatų, nustatančių kiekvienos teminės programos metodą ir turinį, rinkinys. Po to sekė išsamus kiekvienos teminės programos planavimo procesas, kuris bus baigtas 2007 m. pradžioje, kad netrukus po to būtų galima jas įgyvendinti.

Bendradarbiavimą su Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno (AKR) šalimis vis dar daugiausia finansuoja Europos plėtros fondas (EPF), nes 2005 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Taryba nusprendė, kad EPF finansavimas ir toliau neturėtų būti įtraukiamas į biudžetą. 10-asis EPF (2008–2013 m.), kuriame yra 22,7 mlrd. EUR finansavimui skirtų lėšų, sudaro bendradarbiavimo su AKR šalimis pagrindą.

10-ojo EPF planavimo gairės, įskaitant Bendrijos veiksmų sričių nustatymą ir koncentracijos šalies lygmeniu principą, parengtos Konsensuso pagrindu. Planavimas su AKR šalimis pradėtas šių metų pradžioje. Planavimo dialogas tebevyksta ir turėtų būti baigtas iki 2007 m. pabaigos parengiant šalies ir regiono strategijos dokumentus, kuriuos pasirašius, jų įgyvendinimas prasidėtų 2008 m. sausio mėn.

5. GERESNIS PAGRINDAS DIRBTI KARTU: PAGALBOS VEIKSMINGUMAS

Pagalbos veiksmingumas akcentuojamas ES politinėje darbotvarkėje, juo remtasi ir visose 2006 m. priimtose iniciatyvose. Tiek Bendrame vystymosi politikos pareiškime, tiek Naujoje strategijoje Afrikai pabrėžiama, kad svarbu ne tik teikti daugiau pagalbos, bet ir geresnę, veiksmingesnę Europos pagalbą. 10-ajame EPF susitarime taip pat išdėstyta aiški nuostata dėl pagalbos veiksmingumo.

Siekiant šiuos įsipareigojimus paversti veiksmais, 2006 m. balandžio mėn. patvirtintas veiksmų planas (ES parama: daugiau, greičiau ir geriau), kuriame pateikiamas išsamus

devynių iki 2010 m. įgyvendintinių konkrečių tikslų sąrašas. Paminėtinas reguliarius ES pagalbos pasaulio, regiono ir vietos lygmenimis planavimas (Pagalbos teikėjų „žemėlapis“⁵) bei pasiūlymas ES bendrai programavimo sistemai (BPS). Šiuo metu pagalbos teikėjų „žemėlapis“ yra naudinga priemonė pagalbai kontroliuoti, ES pagalbos koordinavimui ir darbo jėgos paskirstymui gerinti, o BPS, vykdant 10-ojo EPF programavimą, padedama taikyti įvairiose šalyse.

Tarptautinės bendruomenės vystymosi pagalba buvo teikiama itin fragmentiškai, todėl pagalbos veiksmai buvo išskaidyti, pasikartojantys ir net prieštaraujantys vieni kitiems – tai mažino galimą pagalbos poveikį, nes susidarė nereikalingos administracinės sąnaudos, o šalims partnerėms buvo užkrauta per didelė našta. Šios spragos ir pasikartojimai nurodomi ES pagalbos teikėjų „žemėlapyje“. Didesnis veiksmų papildomumas yra esminis veiksnys didinant pagalbos veiksmingumą. 2006 m. priimtose pagalbos veiksmingumo gairės ir surengti mokymo kursai tiek būstinėje, tiek visame pasaulyje.

Mėginimas vis daugiau pagalbos teikti kaip tiesioginę paramą biudžetui, kad ją būtų galima administruoti vien tik per šalies partnerės sistemas, yra svarbus veiksnys, didinantis šalių partnerių atsakomybę už programą ir pagalbą teikiančių šalių pasitikėjimą, kad jos gali naudoti šalies partnerės valdymo sistemas („suderinamumas“).

Europos konsensuse nustatoma, kad „kai leidžia sąlygos, pirmenybė teiktina paramai biudžetui“. Teikdama paramą biudžetui, Komisija padidino šalių sistemų naudojimo dalį iki kiek daugiau nei 35 % visos 2003–2005 m. EPF planuotos pagalbos.

Komisija aktyviai remia nestabilias valstybes. Pavyzdžiui, Palestinoje Komisija glaudžiai bendradarbiavo su Pasaulio banku, kad būtų sukurtas ir pradėtas taikyti Laikinas tarptautinis mechanizmas (LTM), siekiant išlaikyti būtiniausių viešųjų paslaugų teikimą ir apsaugoti paprastus Palestinos gyventojus nuo krizės poveikio. Šioje veikloje dalyvavo 14 valstybių narių ir Norvegija. 2006 m. LTM išmokėjo daugiau nei 88 mln. EUR socialinių išmokų viešojo sektoriaus darbuotojams ir mažas pajamas gaunantiems pensininkams ir beveik 24 mln. EUR buvo tiesiogiai išmokėta skurdiams bei pažeidžiamiems krizės tiesiogiai paliestiems palestiniečiams.

Apskritai Komisija remia patikos fondų, dažnai valdomų Jungtinių Tautų ir Pasaulio banko, naudojimą, kaip būdą pagalbai tokiose situacijose teikti. Tai padeda užtikrinti, kad pagalba (visų pirma atstatymui) būtų tinkamai koordinuojama ir teikiama kuo greičiau. 2006 m. Komisijos per Jungtines Tautas ir Pasaulio Banką suteikta pagalba siekė apie 1,5 mlrd. EUR. Per metus pasirašyti susitarimai su abiem organizacijomis dėl informavimo apie Komisijos indėlį vykdant šią veiklą, be kita ko atsižvelgiant į daugelio norą, kad Europos piliečiai ir tokios pagalbos gavėjai aktyviau žinotų apie Europos indėlį mažinant kančias ir remiant taiką pasaulyje.

70 % skurdžiausių pasaulio gyventojų gyvena vidutinės pajamas gaunančiose šalyse. Komisija pripažįsta, kad ekonomikos augimas yra esminė sąlyga socialinio vystymo ir skurdo mažinimo strategijoms šiose šalyse. Vis dėlto vien augimo nepakanka. Daugelyje vidutinės pajamas gaunančių šalių, kurių ekonomika sparčiai auga, technologijos pokyčiai, globalizacija, demografija ir kvalifikuotos darbo jėgos paklausa prisidėjo prie pajamų paskirstymo atotrūkio padidėjimo, nes ekonomikos augimas nebuvo paremtas veiksminga fiskaline skurdžius gyventojus remiančia politika. Negalima nepakankamai rimtai vertinti

⁵ http://ec.europa.eu/development/body/publications/descript/pub7_29_en.cfm

pavojaus, kad vidutinės pajamos gaunančios šalys gali iki galo neišnaudoti savo galimybių ir vėl atsidurti skurde. Būtina toliau teikti tinkamai orientuotą politiką ir rezultatais grindžiamą vystymosi pagalbą daugelyje nestabilių bei potencialiai nestabilių vidutinės pajamos gaunančių šalių, siekiant stabilizuoti jų ekonomiką, paremti reformas ir skatinti vystymąsi, prekybos integraciją bei socialinę sanglaudą.

2006 m., bendradarbiaudama su ES valstybėmis narėmis ir kitais pagalbos teikėjais bei suinteresuotosiomis šalimis, Europos Komisija aktyviau dalyvavo pasaulinėse iniciatyvose sveikatos ir švietimo srityje. Nuo 2006 m. gegužės mėn. Komisijos atstovas paskirtas Pasaulinio kovos su AIDS, tuberkulioze ir maliarija fondo tarybos pirmininko pavaduotoju. Nuo 2006 m. liepos mėn. Komisijos atstovas taip pat bendrai pirmininkauja pagreitinintai iniciatyvai „Švietimas visiems“. Abiejose iniciatyvose akcentuotas poreikiais grindžiamų metodų taikymas, pagalbos teikėjų derinimas ir pagalbos veiksmingumas.

6. REZULTATAI

Nuo 2000-ųjų, kada pradėta išorės pagalbos programų valdymo reforma, vis labiau akcentuojama, kaip spartinti pagalbos teikimą ir gerinti jos kokybę. 2006 m. įgyvendinimo duomenys rodo, kad pagalbos teikimo sparta didėja.

2006 m. Komisija iš viso įsipareigojo skirti 9,832 mlrd. EUR oficialios vystymosi pagalbos, iš kurios išmokėta 8,130 mlrd. EUR. Iš geografiniu principu paskirstytų įsipareigojimų sumos, t. y. 7,982 mlrd. EUR, beveik pusė (3,552 mlrd. EUR) skirta AKR šalims, kurios gavo 2,848 mlrd. EUR visos 6,8 mlrd. EUR mokėjimų sumos.

Siekdama įvertinti teikiamos pagalbos kokybę, Komisija nustatė tvarką, užtikrinančią, kad nauji įsipareigojimai projektams ir programoms būtų rengiami kuo nuodugniau ir būtų pagrįsti atitinkamo sektoriaus gerąja patirtimi. 2002 m. pradėta taikyti projektų rezultatų kontrolės sistema, kurios esmė – reguliarius nepriklausomų ekspertų vietoje atliekami vykdomų projektų patikrinimai, skiriant balus pagal tarptautiniu mastu sutartus kriterijus. Kaip rodo pastarųjų penkerių metų duomenys, vertinimai nuolat ir statistiniu požiūriu apčiuopiamai gerėja. 2006 m. tikrinti projektai ir programos vykdyti gerai. Bendras pastaraisiais metais buvęs veiksmingumo didėjimas 2006 m. šiek tiek sulėtėjo, tačiau dar buvo pakankamas. Apskritai 2006 m. rezultatai buvo neblogi.

Esminis veiksnys, leidžiantis didinti pagalbos veiksmingumą – mokymasis iš finansuojant veiksmus įgytos patirties. Pagrindinių su vystymosi pagalbos teikimu susijusių generalinių direktoratų vertinimo padaliniai, pasitelkdami nepriklausomus ekspertus, vertina šalies strategijas, teminius klausimus ir kitus EB programų strateginius aspektus.

Apskritai įvairūs rodikliai rodo, kad nuo 2000 m. padaryta didelė pažanga valdant išorės pagalbą. Tai pasiekta visų pirma dėl esminių institucinių pokyčių, pavyzdžiui, atsakomybės už programų įgyvendinimą perkėlimo Komisijos delegacijoms bei būstinės tarnybų restruktūrizavimo.

Sėkmingas ir gerai žinomas kai kurių programų įgyvendinimas teikia optimizmo, tačiau dar daug kas darytina, ypač tose srityse, kuriose Komisijai priekaištauta, kad ji veikia lėtai arba nelanksčiai, nes ateityje išorės pagalba vis labiau bus grindžiama lankstumu ir aktyvesniu

darbu su kitais pagalbos teikėjais⁶. Su šiomis naujomis priemonėmis ir naujuoju finansiniu reglamentu Komisija dabar yra geriau pasirengusi spręsti šiuos uždavinius.

2006 metais Komisijos išorės veiksmai buvo nukreipti siekti šių tikslų:

- *Įgyvendinant plėtros politiką ir Stabilizacijos ir asociacijos procesą Vakarų Balkanuose padėti stojančioms šalims, šalims kandidatėms ir šalims potencialioms kandidatėms priartėti prie ES.* Laimėjimai: sėkmingas Bulgarijos ir Rumunijos stojimas į ES; pasirašyta Stabilizacijos ir asociacijos sutartis su Albanija ir pradėtos derybos dėl tokios sutarties su Serbija, Juodkalnija, Bosnija ir Hercegovina; priimta Pasirengimo narystei pagalbos priemonė; priimtas komunikatas dėl Vakarų Balkanų ir metinis plėtros strategijos dokumentas.

- *Užtikrinti veiksmingą Europos kaimynystės politikos įgyvendinimą.* Laimėjimai: trys nauji veiksmų planai su Armėnija, Azerbaidžanu ir Gruzija; baigti rengti veiksmų planai su Egiptu ir Libanu; priimta Europos kaimynystės ir partnerystės priemonė; neformalus Strategijos dokumentų pateikimas EKPP komitetui ir Europos Parlamentui; pradėti rengti EKPP tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos dokumentai; priimtas naujas Komunikatas dėl Europos kaimynystės politikos stiprinimo.

- *Remiantis Kwarteto struktūra ir glaudžiai bendradarbiaujant su šalimis užtikrinti konstruktyvius išipareigojimus Artimųjų Rytų taikos procese.* Laimėjimai: sukurtas Laikinas tarptautinis mechanizmas (LTM) ir suteikta 339 mln. EUR EB parama Palestinos žmonėms.

- *Toliau remti Irako regioninį stabilumą, atstatymą ir politiką pereinamuoju laikotarpiu.* Laimėjimai: parengtas tarptautinis susitarimas su Iraku; pradėtos derybos dėl Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo; patvirtinta ir įgyvendinta 2006 m. pagalbos programa.

- *Tęsti atstatymo ir atkūrimo darbus po cunamio katastrofos.* Laimėjimai: gerokai paspartėjo įgyvendinimas; išipareigota skirti 180 mln. EUR atstatymo ir atkūrimo veiksams, daugiausia Indonezijai, Šri Lankai ir Maldyvams.

- *Įgyvendinti naują vystymosi politiką, skirtą skatinti tvarų vystymąsi ir skurdo mažinimą, remiantis 2005 m. pasiūlyta programa ir peržiūrėtais Tūkstantmečio vystymosi tikslais, įskaitant specialų sprendimą dėl Afrikos.* Laimėjimai: Konsensuso politikos turinys įtrauktas į Vystomojo bendradarbiavimo priemonę (VBP), programavimo gaires ir regionines strategijas (pvz., ES strategiją Afrikai).

- *Dar kartą patvirtinti tvirtus išipareigojimus žmogaus teisėms.* Laimėjimai: metų pabaigoje priimta atnaujinta Demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonė.

Be pirmiau minėtų tikslų Komisija taip pat padarė pažangą šiose srityse, dėl kurių 2006 m. ji taip pat paskelbė svarbias iniciatyvas:

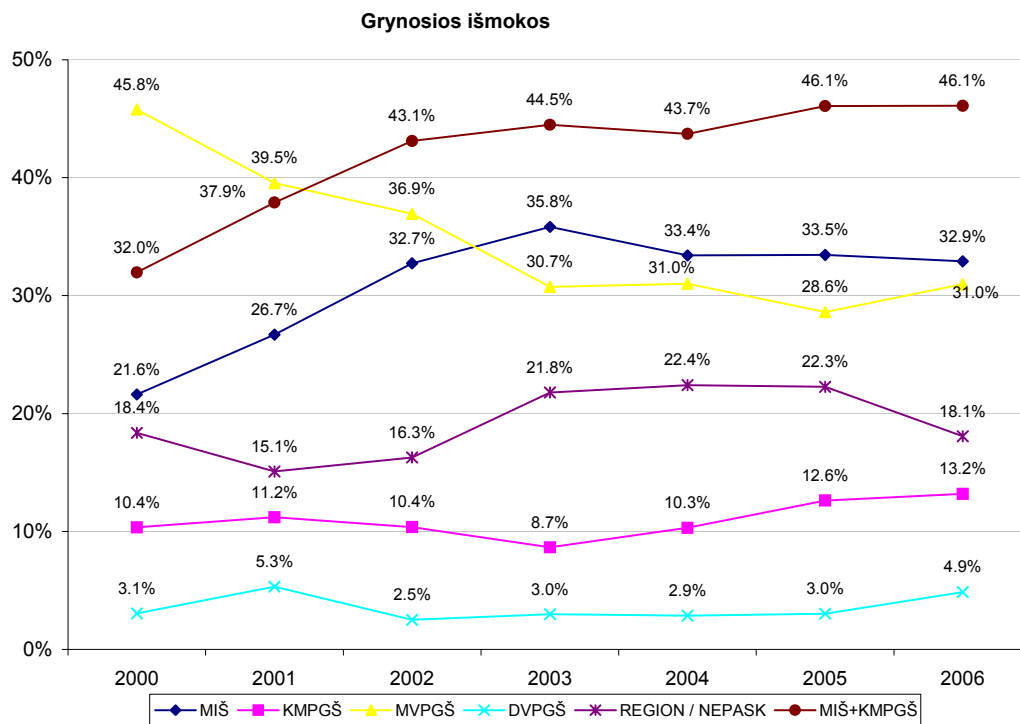
- *Siekti esminės pažangos derybose dėl Ekonominės partnerystės susitarimų su AKR šalimis, kad jie įsigaliotų 2008 m.* Laimėjimai: visos derybos pasistūmėjo, vykdyta analizė ir gebėjimų stiprinimo veiksmai, užtikrintas ryšys tarp derybų proceso ir vystomojo bendradarbiavimo programavimo.

⁶ 2007 m. metinės Europos bendrijos vystymosi politikos ir išorės pagalbos įgyvendinimo 2006 m. ataskaitos 6.2 dalis. Vertinimas: 2006 m. darbo programos apžvalga.

- *Prisidėti prie tolesnio pagrindinių vystymosi iniciatyvų, visų pirma finansavimo, darnos, Afrikos ir tarptautinių viešųjų gėrybių, kurios yra šių metų G8 viršūnių susitikimo ir Aukšto lygio plenarinio posėdžio dėl Tūkstantmečio vystymosi tikslų rezultatas, įgyvendinimo. Laimėjimai: patvirtintas pagalbos veiksmingumo veiksmų planas („ES parama: daugiau, greičiau ir geriau“), kuriame pateikiamas devynių iki 2010 m. įgyvendintinų konkrečių siekinių sąrašas.*

- *Stiprinti Komisijos gebėjimą reaguoti į humanitarines nelaimes, pagerinti apsisaugojimo nuo nelaimių bei pasirengimo joms strategiją ir spręsti ES įnašo į Pasaulinį sveikatos fondą kovai su AIDS, tuberkulioze ir maliarija klausimą. Laimėjimai: pradėtos konsultacijos su ES valstybėmis narėmis, kurių atsakymų pagrindu 2007 m. bus parengtas komunikatas „Europos konsensuso dėl humanitarinės pagalbos link“; 90 mln. EUR metinis įnašas į Pasaulinį sveikatos fondą.*

1 lentelė. 2000–2006 m. kovos su skurdu prioritetas

2000–2003 m. EK ataskaitos Vystymosi pagalbos komitetui (VPK) (pagal tokį patį metodą: atskiroms MIŠ/MPŠ skiriamos lėšos, įskaitant EIB / Iš viso išmokų)
 2004 ir 2005 m. metinių ataskaitų duomenys
 2006 m. preliminarūs metinės ataskaitos duomenys (pagal 2005 m. gruodžio mėn. VPK pateiktą pagalbos gavėjų sąrašą)

MIŠ: mažiausiai išsivysčiusios šalys

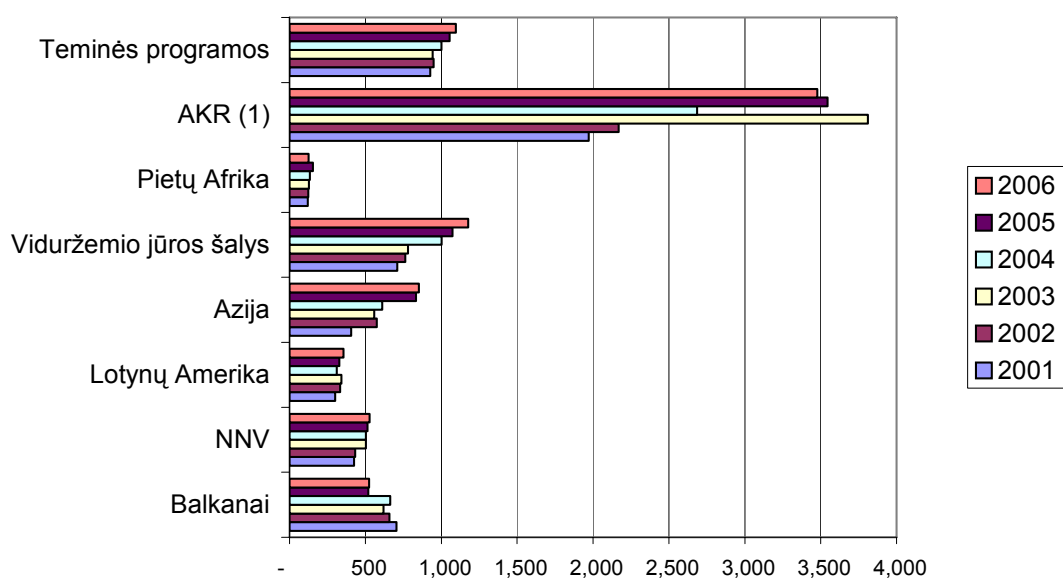
KMPGŠ: kitos mažas pajamas gaunančios šalys

MVPGŠ: mažesnes nei vidutes pajamas gaunančios šalys

DVPGŠ: didesnes nei vidutes pajamas gaunančios šalys

REGION / NEPASK: regioninės programos ir nepaskirstytos lėšos

2 lentelė. EuropeAid: 2001–2006 m. įsipareigojimai, suskirstyti pagal regionus (mln. EUR)

	Balkanai	NNV	Lotynų Amerika	Azija	Viduržemio jūros	Pietų Afrika	AKR (1)	Teminės programos	Iš viso
2001	705	426	301	407	709	121	1,971	928	5,568
2002	658	432	333	575	762	124	2,169	949	6,002
2003	620	504	342	558	782	127	3,811	943	7,687
2004	663	504	312	611	1,003	135	2,685	1,001	6,916
2005	519	515	329	834	1,075	155	3,546	1,055	8,027
2006	524	528	356	853	1,178	125	3,477	1,097	8,137

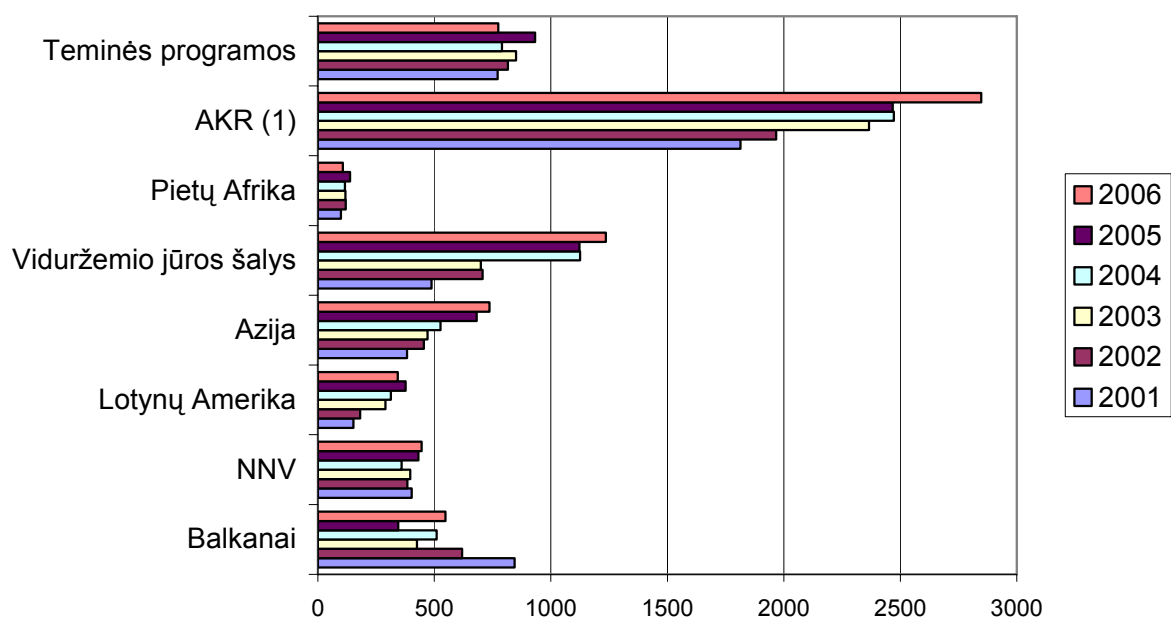
2006 m. EuropeAid + Plėtros GD įsipareigojimai (Balkanai)

Išskyrus EuropeAid tvarkomas administracines sąnaudas

Regioninis paskirstymas pagal geografines ir temines biudžeto eilutes

(1) AKR eregionas: EPF + bananų ir cukraus biudžeto eilutė 2001–2006 m.

3 lentelė. EuropeAid: 2001–2006 m. išmokos, suskirstytos pagal regionus (mln. EUR)

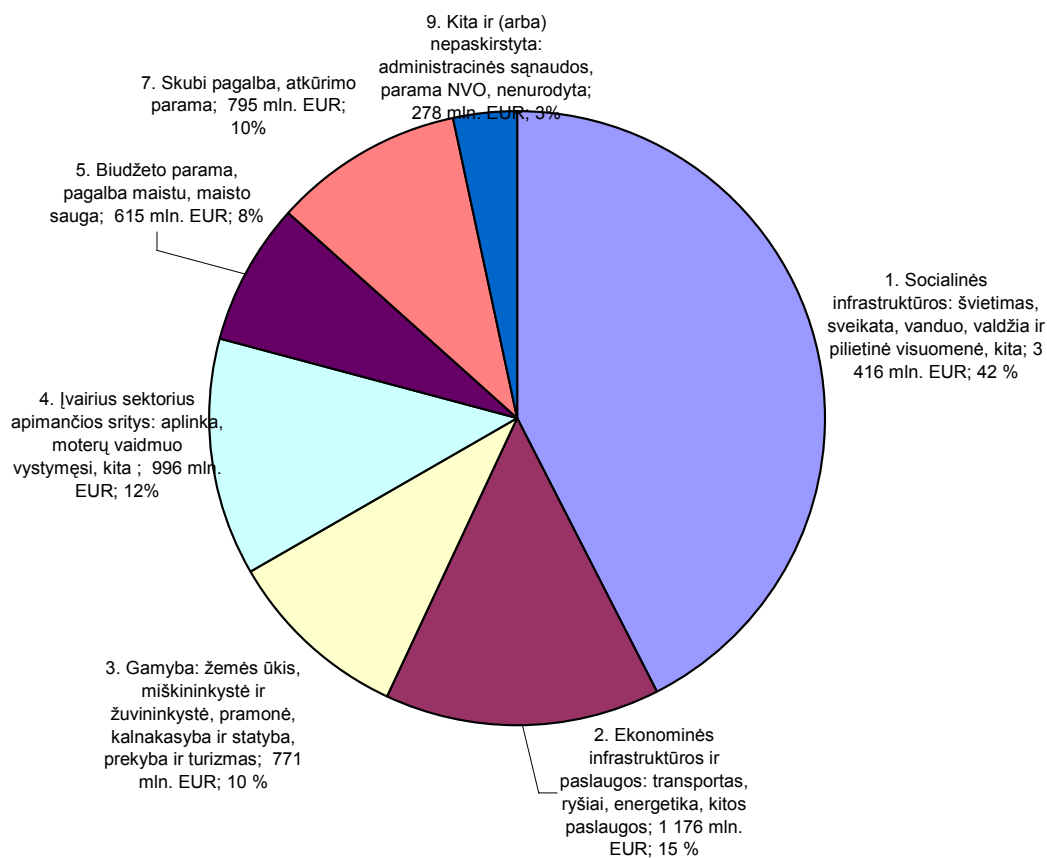
	Balkanai	NNV	Lotynų Amerika	Azija	Viduržemio jūros	Pietų Afrika	AKR (1)	Teminės programos	Iš viso
2001	845	402	152	383	488	99	1814	771	4109
2002	619	384	182	455	707	119	1968	815	4630
2003	425	396	290	470	700	118	2366	851	5191
2004	510	359	314	526	1125	116	2472	790	5701
2005	345	432	376	681	1122	138	2468	932	6149
2006	547	445	343	737	1235	107	2848	774	7037

2006 m. EuropeAid + Plėtros GD išmokos (Balkanai).

Išskyrus EuropeAid tvarkomas administracines sąnaudas

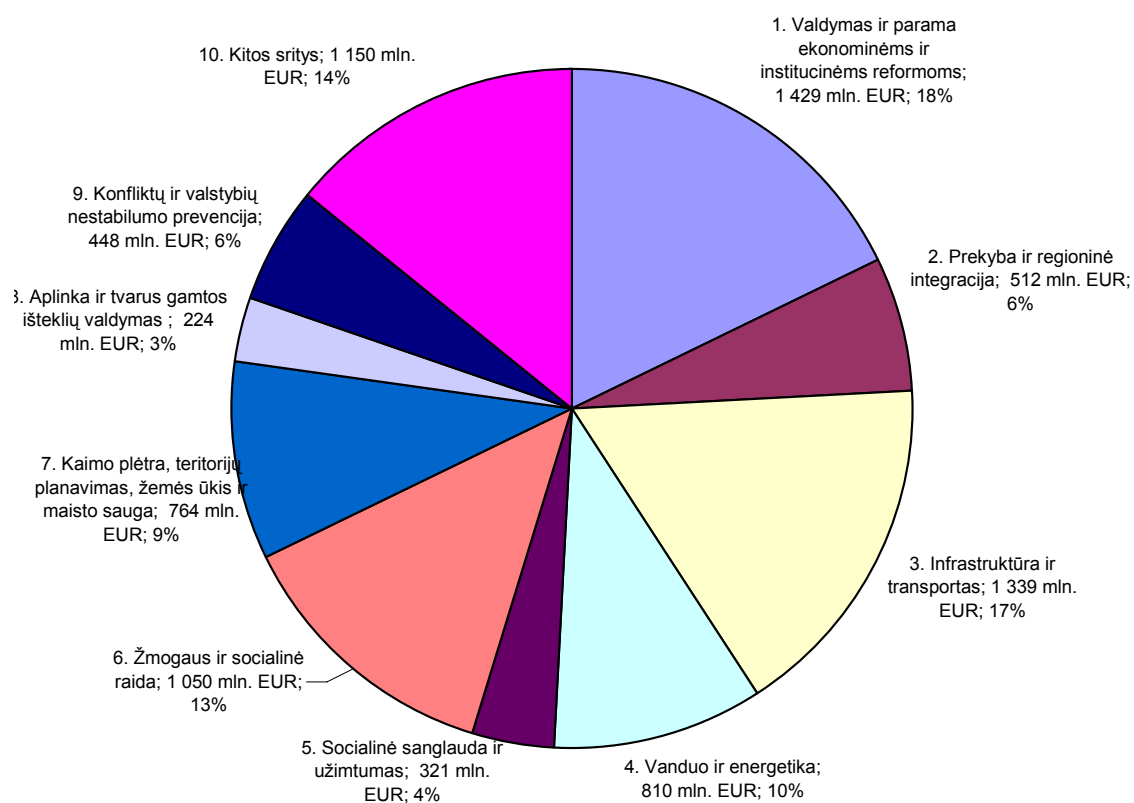
Regioninis paskirstymas pagal geografines ir temines biudžeto eilutes

4 lentelė. Paskirstymas pagal sektorius

2006 m. įsipareigojimai (mln. EUR)
 EuropeAid + CARDS tvarkomi OVP/OP ištekliai
 Išskyrus EuropeAid tvarkomas administracines sąnaudas

5 lentelė. Europos konsensusas – sritys, susijusios su ES vystomuoju bendradarbiavimu

2006 m. įsipareigojimai (mln. EUR)
 EuropeAid + CARDS tvarkomi OVP/OP ištekliai
 Išskyrus EuropeAid tvarkomas administracines sąnaudas